

Men da han var redd for å bli forfulgt, tok han opp sidedalen Laukroken og opp til Fåland hvor han trolig har hatt skyldfolk. Hesten ble gjemt bak ei steinhelle som stod på skrå opp mot fjellet nede ved foten, og gutten og jenta oppholdt seg under en helle oppe i ei skår i fjellet. Der stelte de i stand et mykt leie av mose, og Fålandsfolket brakte mat opp til dem.

Senere ble han forlikt med brudens slekt og flyttet heim til Eiken. Helleren oppe i Haugefjellet heter ennå Brudgomshelleren, og gutten er i sagnet kalt Brudgomst-Tore.

I Eiken fortelles historien om Sigmund Tveiten noenlunde slik: Sigmund Tveiten var glad i ei jente fra Lyngdal, men faren ville hun skulle ha en riking fra Lyngdal. Bryllupet ble bestemt, men jenta hadde fått sendt et bud til Sigmund med ei fattigkjerring, som gikk gardimellom og tigget. Og han tok straks sine forholdsregler. Han i skodde hesten og la skone «åvikt» (bak fram) under hesten. Derpå rei han ut gjennom dalen og kom til bryllupsgarden (på Bringsjord eller Årnes) da bruddefølget holdt på å ordne seg til kirkereisen.

Sigmund hadde en flyende rask hest, og da han spurte om lov til å skyse brura til kirken, gikk bryllupsfolket straks med på det. Med det samme han hadde fått brura på hesten, rei Sigmund avsted i rasende fart, snudde og kom tilbake og ropte at han skulle ri tre ganger til kirken mens de andre rei en gang. Så snudde han igjen og sprengte avsted, men denne gangen tok han et stykke oppover dalen og rei ut på ei øy og gjemte seg der.

Da bryllupsgjestene ikke fant verken brura eller Sigmund ved kirken, rei de oppover dalen på leting. De fant sporet som førte ned til elva, men da hesteskone lå bakvendt, trodde de det var en som var kommet over elva fra den andre siden. Ellers var vel ikke interessen så stor for å finne de forsvunne. Øltørsten var større, og de vendte tilbake til bryllupsgarden og turte bryllup både stivt og sterkt, men uten brur.

Da de forstod at ettersøkingen var innstilt, fortsatte Sigmund og jenta oppover til Eiken. De torde ikke flytte til Tveiten med det samme, for de var redde for at den grumme fader skulle få med seg Lyngdalsfolk og hente brura tilbake med makt. De unge slo seg først i ned i en heller eller hule under noen store steiner under fjellet nær gården. Helleren heter ennå Sigmundshola, og det er tydelig at der har bodd folk.

Sigmund hadde ikke krøtter, men da han hadde flyttet heim til garden, tok han og satte opp grunder til en stor flokk, og når folk spurte hva han skulle med dem, svarte han at når en hadde grunder, så fikk en nok kyr. Og ei natt reiste han ut til Lyngdal og tok halve buskapen fra verfare. Denne skjønnte sammenhengen og sa: «Der har Sigmund Tveiten vært!» Men han gjorde ikke noe mer. Senere reiste han opp til Eiken og forlikte seg med de unge. Så her endte alt i herlighet og glede.

Det eneste bruderov som noenlunde kan tidfestes, er da Kollung Stuestøl røvde brura i et bryllup på Skoland i Lyngdal. Han kalles i sagnet Koddung da dobbel l i eldre tid ble uttalt som dobbel d i likhet med uttalen nå i de øvre

bygder. De unge hadde vært enige, men foreldrene mente noe annet. Jenta skulle ha den mannen de hadde bestemt for henne. Men hun hadde fått budsendt Kollung, og han kom ridende, tok brura og løftet henne opp til seg på hesten og rei av garde. Stedet hvor han rei over Møska, kalles ennå Koddungsva. Han hadde lagt ringsko under hesten så det var ikke råd å følge sporet hans da bryllupsfolket tok på leiting etter ham for muligens å ta brura fra ham.

Kollung.s bruderov må ha foregått omkring 1660. Han må senere ha forlikt seg med bruras far, for han døde på Stuestøl 1711, og skiftebrevet viser at han hadde 1/2 eng. i Stuestøl -gardparten heter ennå Koddungs-jordet – og at han var gift med Anne Christendatter Stuestøl, datter av Christen Bessesen Stuestøl f. 1604. Annas skifte var i 1717. Ekteskapet var barnløst.

Kollung var fra Udland i Lyngdal og hette Kollung Ommundsen. Han var ættling av Kollung Ormssom som kjøpte Udland av verfare, Dyre Helgesen Foss (eller Gitlestad), i 1523. Det må være bruderovet som har gjort Kollung navnkundig. Han var bare som husmann å regne, men han har fått navnet sitt knyttet til Koddung, en stein i Kleivvatnet ved Stuestøl. I samme vatn er også to andre steiner: Sankt Hallvard og Sankt Olav, så han er kommet i fint selskap.

Brudespranget utenfor Kvelland i Lyngdal, der riksveien går like i elvekanten, har også tilknytning til et bruderov. Her rei en ut i elva med ei røvd brur, over elva og opp lia på Bringsjord-sida.

På Gitlestad i Kvås er på Vegge-fjellets østre ende en usikts plass som heter Brudespranget. Men her har navnet et annet opphav etter hva en gammel mann fortalte en gang vi satt der - «Her hoppa i gamle dagar ei brur utfor,» sa han. «Ho ville ikkje ha han foreldra hadde valt ut. Han måtte vera gamal og fæl når ho heller ville døy enn gifta seg med han».

De unge som tok saken i egen hånd og forpurret foreldrenes planer, hadde oftest folkeopinionen på sin side. Karsstykker stod høyt i kurs, og bruderov var et karsstykke og et vågespill. Men når rovet var en fullbyrdet kjensgjerning – var foreldrene mer enn villige til forlik. Det gjaldt å gjøre det best mulige ut av situasjonen og glatte over skandalen så godt det lot seg gjøre. Det var ikke greitt å komme på kant med bygdeopinionen.

Det er ikke bare dikterisk frihet når forfatteren av visa om Gudmund Torsen Storebingen lar «folk ved dette kirkestevne» love at hver mann «med all sin evne skulle stå på Gudmunds rett» da han hadde vassa over elva med brura som han skulle hatt, og som han etter dette også fikk, da den gamle brudgom som ble stående alene mot folkeopinionen, ga seg med det gode.

Denne artikkelen sto i Fædrelandsvennen 28. desember 1963, men kan være aktuell i dag også. Gjengitt i Arne Stuestøl (1896 – 1984) sin språkdrakt og etter samråd med slektninger.